

STRESZCZENIE

W rozprawie zaprezentowano wyniki blisko czteroletnich badań (zbierania materiału i jego analiz) z zakresu niemieckich stereotypów antropomicznych. Obserwacje wpisują się w nurt onomastyki kulturowej i socjoonomastyki. Praca ujmuje zagadnienie z dwóch perspektyw. Pierwsza to ustalenie i opis autostereotypów onimicznych Niemców, z kolei druga to ocena tego, czy i w jaki sposób Niemcy i Niemki identyfikują Polaków na podstawie ich antropimów. W obu przypadkach chodziło o ustalenie, czy i w jakim stopniu wśród Niemców funkcjonuje zjawisko kolektywnej stereotypizacji onimicznej.

W analizach wykorzystano metody z powodzeniem stosowane w socjolingwistyce i coraz częściej w etnolingwistyce – pogłębionego sondażu przeprowadzonego techniką ankiety. Na podstawie informacji uzyskanych od uczestników badania ustalono, co w imionach i nazwiskach oraz w jakim stopniu sprzyja postrzeganiu nazw własnych jako nośników informacji o przynależności ich nosicieli do grupy narodowej (etnicznej).

Pierwszy rozdział rozprawy ma charakter teoretyczno-metodyczny. Zawiera wprowadzenie do problematyki stereotypów i stereotypizacji; zostały w nim omówione różne ujęcia wspomnianego zagadnienia, z którymi można się spotkać na gruncie co najmniej kilku dyscyplin naukowych – filozofii, językoznawstwa, psychologii czy socjologii. W tej części skupiono się na omówieniu funkcji stereotypów, prezentacji teorii dotyczących ich powstawania oraz skomentowaniu zagadnienia zmienności stereotypów. W dalszej części rozdziału podniesiono kwestie stereotypów narodowych (w podziale na auto- i heterostereotypy), a także zdefiniowano stereotyp onimiczny.

W rozdziale drugim, zamieszczono omówienie kluczowych dla rozprawy zagadnień z zakresu onomastyki. Odniesiono się do klasyfikacji imion i nazwisk, z którymi można się spotkać w przestrzeni językoznawstwa polskiego i niemieckiego. Zwrócono również uwagę na zagadnienie tzw. zwrotu kulturowego w badaniach onomastycznych.

Rozdział trzeci, najobszerniejszy, to analiza materiału pozyskanego od respondentów. W pierwszej części skupiono się na obserwacji danych dostarczonych przez Niemców, a dotyczących nazw występujących wśród nich (pozwoliło to na wyłonienie nazw i struktur nazewniczych tworzących niemieckie autostereotypy antropomiczne); na drugim etapie odniesiono się do informacji pozyskanych w ankiecie, a związanych z nazwami własnymi osobowymi Polaków (na tej podstawie ustalono niemieckie heterostereotypy nazewnicze Polaków).

06.05.24

Mateusz Kminikowski